

A volt szentgotthárdi Kaszagyár területének felhasználása

Bevezető

Pályázati munkaként a volt szentgotthárdi Kaszagyár területének felhasználásával kapcsolatosan fogok írni.

Mint az mindenki előtt ismeretes, a szentgotthárdi Kaszagyár hosszú évtizedeken keresztül világhírnévnek örvendett. Báró Wieser József 1902-ben kapta meg a hivatalos engedélyt a magyarországi kaszagyártáshoz, és ebben az évben megvásárolta a ciszterci apátság malmát. A gyár, valamint a város teljes villamos-ellátását biztosította a kialakított csatorna vize által hajtott malom energiatermelése. A gyár folyamatosan bővült és a II. világháború után már a termékék széles palettájával szolgálta ki a vásárlói piacot. Sorozatos nehézségek után 2001. január elsején beszüntették a termelést, a gyár felszámolása megkezdődött.

Az üzem bezárása után egy többhektáros terület vált kihasználatlanná a város szívében, amelyet nem szabad veszni hagyni. Úgy gondolom, ezt a területet rengetegféleképpen ki lehetne használni a jövőben. Mivel a város minden polgárt szolgál, ezért fontos, hogy minden korosztály számára biztosítson lehetőségeket a legifjabbaktól a legidősebbekig.

Elindulva a legkisebb korosztálytól: hasznos lenne a területen egy modern, többfunkciós játszótér kialakítása, hisz a Rábától nyugatra eső városrész számára – főleg kisgyermekkel – viszonylag messze van mind a várkerti, mind a ligeti játszótér. Ezen a játszótéren ötvözni lehetne a hagyományos játékok a modernekkal: a szokásos hinták, csúzdák, mérleghinták mellett lehetne egyebek között mászófal, kötélpálya és a gyerekek egyik legnagyobb kedvence, trambulín is. Fedett, belső helyiségben akár még játszóházat is ki lehetne alakítani, amely időszakosan, főleg az óvodai és iskolai szünidőkre időzített nyitvatartással jelentene segítséget a kisgyermekes szülőknek és egy újabb szórakozási lehetőséget kínálna a kicsiknek.

A fiatalok számára létrejöhetne egy olyan tér, ahol a nyári időszakban akár heti rendszerességgel is szabadtéri filmvetítést lehetne tartani. Emellett a fiatalokat érintő ötlet lenne még, hogy a jelenleg a Deák Ferenc utcában található zeneiskolát egy mai, modern épületbe lehetne átköltöztetni, amely a zene- és képzőművészeti oktatás mellett a szentgotthárdi kulturális élet egyik meghatározó pontjává is válhatna.

Fontos, hogy ne feledkezzünk meg az idősekről se, hisz sokszor elhanyagolva és magányosan is érezhetik magukat. Létre lehetne hozni egy olyan közösségi teret számukra, ahol közös

beszélgetéseket, tornákat, előadásokat lehetne szervezni. Alakíthatnának új klubokat is, ahol esetleg együtt kézimunkázhatnának, kártyázhatnának és beszélgethetnének.

Csakhogy ne feledkezzünk el négylábú barátainkról se, jó ötlet lenne a gyár északi, Rába-parti részén egy kutyafuttató létesítése is. Itt szabadon el lehetne engedni a kutyákat, nem okozna problémát az önfeledt játékuk, csaholásuk. A gazdák is nyugodtan elbeszélgethetnének egymással és nem kellene állandóan azt figyelni, hogy a kutya mikor szökik el.

Viszont nem csak a jövőbe kell tekinteni, hanem kicsit vissza kell nézni a múltba is. Nem szabad elfelednünk, hogy mi is működött közel egy évszázadon át a területen. Egy sétány szélén érdemes lenne kialakítani egy interaktív sétányt, hol meg lehetne tekinteni, hogy hogyan is működött a fém megmunkálása, miként sújtottak le a híres farkaskalapácsok, amelyek már műemléki védelem alatt állnak.

Úgy gondolom ezek az ötletek mindenkit kiszolgálnának és nem csak egy adott korosztályt vagy csoportot érintenének. Nem szabad ezt az értékes területet veszni hagyni.

A gyár története

Mint mindannyian tudjuk, Szentgotthárd városát 1183-ban III. Béla királyunk alapította és bízta a területet a ciszter szerzetesekre. Már abban a korban felismerték, hogy milyen rendkívül értékes stratégiai és kereskedelmileg ez a terület. A város alapításától kezdve stabil fejlődésnek indult köszönhetően a folyamatos fejlesztéseknek. A Rába és a Lappincs vízi erejét kihasználva már a kezdetektől malom működött az egykori kolostor majorságban, amely úgy gondolom az origója volt a későbbi robbanásszerű gyáralapításoknak. Az iparosodás hozománya volt a vasúthálózat kiépítése és fejlesztése, amelybe Szentgotthárdot is bekapcsolták és ennek köszönhetően sorra alakultak meg a különböző gyárak a városban. Ilyen volt például az Óragyár, a Dohánygyár, a Selyemgyár valamint a pályázati munkám szempontjából legfontosabb, a Kaszagyár.

A kaszagyárat báró Wieser József alapította, aki iparos kereskedő családban született Bécsben. Apja (Wieser Leopold) a mondsee-i kaszagyári termékeivel 1883-ban az amszterdami világkiállításon aranydíjat nyert. A báró a magyar kormány meghívására érkezett országunkba és 1901-ben a fővárosban, Budapesten találkozott a szentgotthárdi vonatkozású Széll Kálmánnal. A közöttük zajló tárgyalásoknak köszönhetően alakult meg a szentgotthárdi Kaszagyár. Az itteni működéséhez a kedvező feltételek adottak voltak: vasútvonal, malom,

olcsó munkaerő és piac kínálkozott a kaszagyártás számára. 1902 nyarán érkezett meg az engedély Báró Wieser József számára, hogy Szentgotthárdon kaszát gyártsanak és a báró még ebben az évben megvásárolta a ciszterci apátság malmát. Az építkezések a malomcsatorna vizét szabályozó duzzasztógát átépítésével kezdődtek, hogy biztosítsák a működéshez szükséges energiát. A csatorna vize által meghajtott turbina kezdetben 120 lóerőt biztosított. 1943-ban már 390 lóerős teljesítménnyel rendelkezett. Az itt termelt villamos energia hajtotta a gyár gépeit és Szentgotthárdot is ellátta árammal. 1903-ra átépítették a régi malmot és berendezték a gyárat gépekkel is. A gépek részben Mondseeből érkeztek – onnan, ahol a báró apja tevékenykedett – és részben újakat rendeltek. Már a megnyitáskor kijelentették, hogy világszínvonalú gyár épült fel a városban és ez nem más, mint a Szentgotthárdi Első Magyar Kasza- és Sarlógyár. A báró ekkor apja ausztriai technológiájához képest is újításokat vezetett be gyárában: pl. a nyersanyag feldarabolásának új módszerével elkerülhető lett a forrasztás. Az alapanyag 1945-ig Svédországból illetve Ausztriából érkezett.

Báró Wieser a termelés beindításához igen jelentős állami támogatást kapott: 8 év alatt 1 020 000 koronát. 1912-től azonban ez megszűnt, mert nem teljesítette a támogatás feltételét, ami annyi volt, hogy fokozatosan magyar munkaerőt alkalmaz az üzemében. Ennek ellenére szinte kivétel nélkül ausztriai szakmunkásokat foglalkoztatott a gyárában, amire kifogásul azt hozta fel, hogy a paraszti származású munkások betanítása időigényes és sok selejttel járt volna. A munkáslétszám 1904-ben elérte a 100 főt. A fizetésekben jelentős eltérések voltak, a legjobban megfizetett kohómester havi 160, míg egy betanított munkás havi 40 koronát keresett. A szakmunkásoknak a gyár más kedvezményeket is biztosított. A termelés fokozatos növekedést mutatott, a termékekkel sikerült betörni az európai országok piacára. A gyárban 1914-ig kizárólag kaszát és sarlót gyártottak. Az I. világháború alatt az üzem bővítette a termelést lópatkó gyártásával. Ekkor építették ki a gyárba vezető iparvágányt, és vásárolt a cég ingatlanokat, hogy tisztviselői és munkásai számára lakásokat biztosítson. 1918-ban meghalt Wieser József, 1917-től a gyárakat két fia: Kurt és Frigyes vezették tovább. 1921-ben még közösen szervezték át részvénytársasággá a magyar céget: neve Szentgotthárdi Kasza- és Kovácsművek Rt. lett. Bővült a termékkála is különböző kerti munkaeszközökkel. 1923-ban viszont trianoni határok miatt a mondsee-i és szentgotthárdi üzem különvált, a magyarországit báró Wieser Kurt, az ausztriai testvére (Frigyes) irányította. Nehezebb volt a külföldi szakmunkások alkalmazása, de a lakáskörülményeik javításával sikerült. Szentgotthárdon három ház került a gyár tulajdonába: „Stájer-ház”, a Hunyadi utca 10. és a

Desits Gyula utca 23-as számú háza. Ezeken felül még 11 házat béreltek folyamatosan a külföldi dolgozók lakhatásának biztosítására. A gazdasági válság természetesen ezt a gyárat sem kerülte el és az értékesítési gondok miatt nehéz helyzetbe került. Wieser Kurt a testvére, Frigyes közvetítésével az osztrák kaszakartell svájci tőkéseitől kapott segítséget, akik a részvények 50 %-át megvásárolták, de az irányítás a részvénytársaság elnökeként Wieser Kurt kezében maradt. A biztos pénzügyi alapokon lehetőség nyílt a vállalat energiaszolgáltatásának bővítésére. A termelés is egyenletesen növekedett: a különböző kapafajták, lapátok, ásók, fűrészek és kések gyártása mellett 1933-tól itt állították elő a világhírneves vívópengét, amellyel Magyarország sportolói küzdöttek az 1936-os berlini olimpián. Aranyérmet szereztek Elek Ilona és Kabos Endre egyéni törvívásban, és a férfi kardvívó csapat is. A II. világháború idején ismét hadiüzemi gazdálkodásra tértek át, főleg lópatkó és sarokvas gyártására volt igény. 1943-ban 40 tisztviselőt és 502 munkást foglalkoztattak. Wieser Kurt többnyire Budapesten tartózkodott, átengedte a vezetést Fink Albin igazgatónak. Wieser Kurt 1945-ben külföldre távozott, a gyár élére szovjet katonai parancsnokot neveztek ki. 1946-ban a Wieser-javak mint hajdani német tulajdon szovjet kézbe kerültek. A gyárban a részvények 50 %-a azonban svájci tulajdonban volt, így az 1948-as államosításáig svájci-szovjet érdekeltségű üzem volt.

Gondot jelentett az osztrák szakmunkások távozása. Az egyedüliként itt maradt Stanko József kaszaszelesítő mester tanította meg a magyar dolgozóknak ezt a nagy ügyességet és precizitást igénylő munkát. A fő termékek továbbra is a kasza, sarló, kapa, és a vívópenge voltak. A környék árammal való ellátása is tovább folytatódott a Bekes testvérek villamosüzemével együtt, amit 1948-ban szintén államosítottak. A gyár 1948-ban megvásárolta a Lipp-féle bank épületét kultúrotthonnak. 1951-ben szabadtéri színpadot építettek hozzá, majd 1958-ban az udvarát is kiépítették nyári rendezvények számára.

1952-ben profilváltásra kényszerült a gyár, egyre több egyszerűbb mezőgazdasági gépet készítettek. Az 1960-as évektől már boronát és egyéb mezőgazdasági szerszámokat és gépeket, valamint sertés- és baromfietetőket is gyártottak. 1957-ben átrendezték a gyár belső területét. A régi acéldaraboló helyére épült a konyha és étkezdje a mozival szemben. Az addigi bérházakat vagy bérelt lakásokat a község kezelésébe adták.

1963-ban a Szentgotthárdi Kaszagyárat összevonták a Szombathelyi és a Mosonmagyaróvári Mezőgazdasági Gépgyárral. Ez több gazdasági előnnyel járt. Fő profil lett a régi

kéziszerszámgyártás mellett a talajművelő gépek, a gyümölcsosztályozók, a sertés- és malac önetetők gyártása. Ekkor kerültek alkalmazásba a légkalapácsok, a farkaskalapácsok mellett. 1975-ben újabb átalakítás történt a termékszerkezetben. Vetőgépgyártásba kezdtek komplett gépekkel és vetőgép részegységekkel. Nagyüzemi nyúl- és báránytartás, valamint ketreces tojóházi berendezések gyártását indították el.

1978-ban a Kaszagyár a Rába Magyar Vagon- és Gépgyár egyik gyáregysége lett. Ekkorra a hagyományos mezőgazdasági és kézi szerszámok mellett már mezőgazdasági gépeket, személy- és teherautók, valamint traktorok részére alkatrészeket gyártottak. De sok nehézség adódott. A helyben megtermelt villamos energia már nem tudta ellátni a gyárat, a csatorna fenntartása gazdaságtalanná vált, ezért betemették. Az üzem épületeinek, berendezéseinek jelentős része elavult, szükség volt a modernizációra. A város vezetése sem kívánta meghosszabbítani a gyár működését az eredeti helyén, ezért a továbbfejlesztés útja egy új üzem lett volna.

A terv megvalósulni látszott: Horváth Ede, a Rába MVG vezérigazgatója Szentgotthárd várossá avatásának napján, 1983. augusztus 20-án letette az új gyár alapkövét. 1988-ban maga Grósz Károly, a kormány akkori elnöke is megtekintette az építkezést. A politika azonban közbeszólt, a rendszerváltással létrejött helyzetben a Rába új igazgatósága 1990-ben tárgyalásokat kezdett a General Motors vezetőivel, melynek eredménye lett az Opel gyár Szentgotthárdra települése. Másrészt 1991-ben a Rába vezetése úgy döntött, hogy bezárja a szentgotthárdi (és kőszegi) gyáregységét. Ekkor a kaszagyárnak 670 alkalmazottja volt, egy részük számíthatott rá, hogy az épülő új gyárban kap munkát. A szentgotthárdi Kaszagyár önállósodott, de nem sikerült befektetőt találniuk, így 2001. január elsején beszüntették a termelést, a gyár felszámolásra került, ami 20 évig tartott, ezzel ez az ország legtovább felszámolási eljárás alatt tartott vállalata. Több mint 100 dolgozó munkaviszonya szűnt meg ekkor, átlagéletkoruk 40 év fölött volt. Az új gyárépületben pedig elkészül az első Opel Astra, a modern kor első magyar építésű személygépkocsija. Az autót Antall József miniszterelnök vezette le a szalagról 1992. március 13-án. Az 1904-től működésben levő farkaskalapácsok 2005-ben műemléki védelmet kaptak.

A terület kihasználása: városnegyedek

Ha az egykori Kaszagyárat nézzük, egy 6 hektáros területről beszélünk a város szívében. Úgy vélem, ekkora területet mindenképp kreatívan és hasznosan kell felhasználni. Korunkban, a XXI. században nagy szerepe van a kreativitásnak, a tudásnak és az innovációnak a gazdasági fejlődésben és a városképek alakulásában. Fontos, hogy egy város milyen társadalmi és gazdasági környezetet tud kialakítani a különböző cégek és vállalkozások letelepedéséhez, ezért lenne fontos, hogy ezt a 6 hektáros területet minél változatosabban, modernebben lehessen kihasználni. Ezzel a témával kapcsolatban konzultációt folytattam hivatal e témában jártas dolgozóival annak érdekében, hogy lássam a lehetőségeket és összhangba kerülhessenek a javaslataim a város elképzeléseivel. Ez alapján városnegyedek kialakítása körvonalazódott, amelyek a település meglévő és működő területeihez, központjához igazodnának úgy, hogy kiegészítsék azokat. Az egyik negyed szolgálná a fiatalokat és a szórakozást, egy másik nyújtana helyet egy ipartörténeti kiállításnak, amely bemutatja az egykori Kaszagyár történetét. A harmadik területi egység egyfajta sétáló utcaként üzemelne kávézókkal, üzletekkel, éttermekkel, míg a negyedik helyet adhatna olyan intézményeknek, amelyek kinőtték a mostani helyüket és ideje lenne, hogy méltó környezetben, modern körülmények között működhessenek. Nagyon fontos figyelembe venni, hogy az újonnan készülő létesítmények tükrözzék a „hely szellemét”. Itt gondolok arra, hogy nemcsak lakótelepeket kell felhúzni, hisz az nem feltétlenül vonzó sem az emberek, sem a gazdasági létesítmények számára. Fontos lenne létrehozni egyfajta egyensúlyt, hogy a környezet kellően sokszínű legyen, az újonnan épült városnegyedek tükrözzék a több mint nyolcszáz éves város történelmét, viseljék a múlt lenyomatát, ugyanakkor modernnek legyenek és színhelyül tudjanak szolgálni esetleges kiállításoknak, rendezvényeknek, összejöveteleknek, társas programoknak és a hétköznapi életnek. Úgy gondolom, ezek megvalósulása még vonzóbbá tenné az ideérkező turisták és az esetlegesen ide költözni vágyók számára szeretett városunkat. Ezért is fontos, hogy ez a projekt a megfelelő tervezést követően egy ütemezett rendben valósuljon meg.

Nézzük az első negyedet, hogy miként is lehetne ezt elképzelni. Szentgotthárd jelenlegi helyzetét ismerve mindannyian tudjuk, hogy jelentősen lecsökkent, szinte teljesen megszűntek azok a szórakozóhelyek, amelyek egykor a városban élő fiataloknak kikapcsolódásául szolgáltak. Szüleink korosztályától hallhatjuk, hogy régen milyen nagy éjszakai élet volt a városban hétfévente. Szinte nem volt olyan hétféve, amikor ne tartottak volna valamilyen bált,

zenés mulatságot, ahol minden fiatal kikapcsolódhatott és jól érezhette magát. A falvakból is rengetegen jártak be a városba mulatni és csakúgy a városi fiatalok is sűrűn látogatták a falusi kocsmákat és kultúrházakat. Szentgotthárdon és a környező falvakban mindenki ismert mindenkit és ez hozzájárult nagyban ahhoz, hogy ezek a mulatságok nagyon jó hangulatban teltek. Ezeknek volt igazán közösségépítő és közösségformáló hatása, hisz ekkor még az emberek köszöntek egymásnak, mindig volt egy jó szavuk a másikhoz és tudtak igazán önfeledten szórakozni. Sajnos az én korosztályom és a nálunk fiatalabbak már nem tudhatják, hogy milyenek is voltak ezek, de úgy gondolom nagyon jó hatással lennének, ha újra feléledhetnének a régi, igazi bálók és ezek kibővílnének a mai szórakozási szokásokkal. Sajnos a koronavírus következtében is kicsit visszaszorult a fiatalok szórakozás iránti kedve, talán zárkózottabb és kényelmesebb lett mindenki az otthon töltött hónapok alatt. Muszáj lenne újra felrázni, felébreszteni ezt a szunnyadó erőt, hogy újra pezsgő élet legyen városunkban és egy kellemes nyári estén ne az üres utcákat kelljen látni az embernek. Ezen a területen végre lehetőség lenne egy olyan, fiatalok számára készült szórakozóhely kialakítására, amely egy kicsit messzebb van a lakott területtől, így talán nem lenne probléma, ha éjjelente kicsit hangosabb a zene, kicsit hangosabbak a fiatalok. Itt lenne lehetőségük egy kicsit kitombolni, jól érezni magukat barátaikkal együtt és értékes időt fordítani a baráti kapcsolatok építésére, ápolására. Létesülhetne egy fedett, zárt épület, amely lehetőséget ad különféle diszkók, koncertek megrendezésére és emellett kialakíthatnának egy olyan szabadtéri színpadot, amely a nyári időszakban lehetőséget nyújtana különböző koncertek szervezésére nagyobb fellépőkkel vagy esetleg az újra népszerűvé vált szabadtéri mozi megvalósítására. A helyi adottságoknak köszönhetően a területen létesítendő szórakozóközpont nagyon jó összhangban állna a nem messze található mozival, hisz ez egy olyan szórakozási lehetőség, amely kortalan, nemcsak a fiatalok, hanem az idősebb korosztály is egyaránt élvezheti a filmeket. A mozi napjaink talán egyik legelérhetőbb és legolcsóbb kikapcsolódási formája és büszkék lehetünk arra, hogy városunkban több mint 100 éve folyamatosan forognak a filmkockák a mozi vetítővásznán.

A második negyed területén létesülhetne egy ipartörténeti kiállítás vagy múzeum, amely bemutatná az egykor világhírű szentgotthárdi Kaszagyár történetét. Ez többféleképpen is megvalósulhatna: gondolok itt egy állandó kiállítással működő múzeumra, amelyben megtekinthetők lennének egyes, itt gyártott termékek, valamint a méltán híres farkaskalapácsok, amelyek súlyukból és méretükből adódóan nehezen szállíthatók és még mindig az eredeti helyükön állnak az egykori gyárban. Tudni kell, hogy a kasza készítése a gyár működésének 99 éve alatt nem sokat változott, hiszen a kovácsolás alapvetően kézi munkát

igényelt. Az összesen több mint 50 műveletből álló folyamat során a kaszalapok szélesítését végezték ezekkel a bizonyos farkasalapácsokkal. Ezek bütykös tengellyel működtetett ejtőkalapácsok. A működtetéshez szükséges energiát hosszú ideig a gyár saját létesítésű vízi erőműve szolgáltatta. A farkasalapács feje egy vastag bükkfa rönkből készült nyél végén helyezkedik el. Ezek a hatalmas szerszámok egyidősek a gyárral. A gép működéséhez, egyúttal a kasza, sarló, vívópenge gyártásához igen nagy ügyesség és gyorsaság kellett. A farkasalapáccsal gyártott szentgotthárdi kard és kasza 2013 óta hungarikum, ezért is fontos, hogy megőrizzük ezeket a becses szerszámokat a jövő nemzedékek számára, hisz mi még ismerhetjük szüleink és nagyszüleink elmeséléséből ezeknek a működését, illetve, hogy miként zajlott a gyárban a munka, de az utánunk érkező korosztály valószínűleg ezt már csak egy kiállítás és bemutatók segítségével tudhatja meg. Ezenfelül elmondható még a farkasalapácsokról, hogy Magyarországon egyedülállóak. Ezek a kovácsszerszámok 2005 óta ipari védettséget élveznek. A szentgotthárdi kaszagyár az ország egyetlen olyan gyára volt, ahol ezen szerszámokkal stabil minőségű mezőgazdasági szerszámokat és vívó pengéket készítettek. Emellett úgy gondolom, hogy jó lenne egy olyan interaktív tanösvény létrehozása, ahol a kicsiktől a nagyokig mindenki megtekintheti miként is készült a híres szentgotthárdi penge és szerszám és akár valamilyen érintőpaneles feladatokat csinálhassanak, amik bemutatják a gyár és a gépek működését és az egész gyárnak a történetét. Ezt meg lehetne valósítani akár a már elkészült Rába-parti sétány mentén is vagy esetleg valamilyen kis fás-bokros, ligetes részt létrehozni, ahol lépésről lépésre megismerhetik ezen az interaktív tanösvényen keresztül a Kaszagyárat.

A gyár területén létrehozandó harmadik nagy egység szolgálna egyfajta sétálóutcaként. Itt ki lehetne úgy építeni egy városnegyedet, hogy az épületek alsó szintjén kávézók, cukrászdák és üzletek kapjanak helyet, míg a felső szinteken létre lehetne hozni lakásokat, hisz tudjuk, hogy a városba folyamatosan települnek be, illetve az itt élőknek is folyamatosan igénye van a város által kiadott lakásokra. Jó lehetőség lenne, hogy olcsóbb albérlethez jussanak az önálló életüket megkezdő fiatalok, illetve azon idősök, akik mondjuk egyedül maradtak már és nem képesek fenntartani az addigi nagyobb lakásukat vagy házukat és így egy kisebbre cserélnék azt. Üzletek tekintetében nagyon jót tene a városnak mind turisztikai, mind gazdasági szempontból, hogyha létrejöhetne egy olyan üzletsor, ahol helyi termékeket lehetne megvásárolni. Gondolok itt például az itt élők által készített kézműves ajándékokra, élelmiszerekre és a helyi nemzetiségek jellegzetes használati tárgyaira vagy népi ételekre, élelmiszerekre. Nagyon jót tene a város hangulatának, ha ezen az üzletsoron egyfajta piaci hangulat jöhetne létre. Azt láthatjuk, hogy a

környező városokban milyen jól működnek egyes termelői vagy nagyobb piacok, mint például Óriszentpéteren, Kőrmenden vagy Szombathelyen. Ezeken a helyeken jó látni az egymással beszélgető és nevetgélő embereket, ahogy a szokásos heti bevásárlást intézik és felkeresik azt a megszokott eladót vagy termelőt, akitől hétről hétre vagy hónapról hónapra megveszi azt a kedvenc alapanyagot vagy tárgyat, amit használ a háztartásában. A klasszikus fogalomként használt piacozás is újra feléledt és úgy gondolom, hogy ez az újonnan létesített üzletsor kicsit megmutathatná a számunkra, hogy milyen is volt ez régen és hogy ez milyen előnyökkel járt. Ki ne örülne annak, hogy vásárlás vagy nézegetés közben összefutnak egy rég nem látott ismerőssel és esetleg beülnének egy rögtönzött kávéra vagy ebédre. Lehetne létesíteni egy olyan éttermet, ahol helyi vagy tájjellegű specialitások vannak, ezáltal is bemutatva vidékünk és városunk egyedi szépségét. Ez mind gazdasági, mind turisztikai fogásnak kiváló lenne, hisz tudjuk, hogy egész évben számos turista fordul meg városunkban, akik biztosan kapnának az alkalmon, hogy valami újat, valami ránk jellemző ételt vagy fogást kóstolhatnak meg és próbálhatnak ki. Úgy gondolom, hogy ez az úgynevezett sétálóutca kiszolgálja minden korosztályt a legkisebbtől a legidősebbek, illetve a családoktól az egyedülállóig.

A negyedik városnegyed szolgálná az itt élőket, adna helyet a tanításnak, valamint a különböző kulturális igényeknek. Ezalatt azt értem, hogy méltó épülete lehetne itt a zeneiskolának, a könyvtárnak, a Család- és Gyermejköltségi Szolgálatnak, esetleg kialakíthatnának egy, a megnövekedett népesség igényeit kielégítő nagyobb méretű postát, valamint egy gyógyszertárt is. Ha a zeneiskolát tekintjük, sajnos a jelenlegi épület már nincs olyan állapotban, hogy méltó körülmények között tanulhassanak a zeneszerető és képzőművészetekben ügyeskedő gyermekek. Jó lenne létrehozni egy modern zeneiskolát, ahol a megszokott és hagyományos hangszerek mellett elkezdhetnék a gyerekek és az érdeklődők valami újat tanulni, mint például a DJ-zés vagy zenevágás. A rendszeres könyvtárba látogatók érezhetik azt, hogy a könyvtár a jelenlegi épületét sajnos kinőtte. Szükség lenne most már egy nagyobb, korszerűbb és modernebb épületre, ami kiszolgálja az olvasni szeretők igényeit. Ebben szépen elkülönülhetne a gyermek- és felnőtt részleg, létre lehetne hozni gyerekkuckót, valamint olvasótermet is. Ha a könyvtár épülete beköltözne az egykori Kaszagyár területére, akkor könnyebb lenne az együttműködés a múzeum, valamint a könyvtár között, hisz mint mindenki tudja, ez egy intézmény és így már nem lenne akkora távolság közöttük, mint jelenleg. Tudomásul kell venni azt is, hogy városunk lakossága folyamatosan növekszik, valamint évről évre egy több turistát fogad mind a nyári főszezonban, mind szezonon kívül. Ez maga után vonzza azt, hogy nagyobb a kereslet az egyes szolgáltatások után is, ilyen például a posta vagy a gyógyszertár. Ha a postát

tekintjük, mindenki tudja, hogy általában méteres sorok kígyóznak és nem számíthatunk gyors ügyintézésre. Ezért lenne jó, ha a mostani helyett vagy mellett létesülne egy új posta a Rábától nyugatra eső területen is és így jobban eloszlana a postán ügyet intézők száma, valamint megkönnyítené azon idős emberek napjait is, akik a központban lévő postától jóval messzebb laknak és nehezükre esik ide eljutni. Hasonló problémát jelent a gyógyszertár kérdése is, hisz tudjuk, hogy nagyon sokan élnek városunkban, akik napiszintű gyógyszeres ellátásra szorulnak és nem élhetnék ezek nélkül mindennapjaikat. A városban jelenleg 2 gyógyszertár működik, ami, mint tudjuk és tapasztaljuk, nem elég egy ekkora területű város arányos ellátásához, hiszen akik a Rábától nyugatra élnek, csaknem 1 km-t is meg kell tenniük ahhoz, hogy a főtéren lévő gyógyszertárba eljussanak, ami pedig Rábakethelyen található, teljesen kiesik nekik. Ezért lenne jó, ha a város alsóbb területein is létrejöhetne egy gyógyszertár, amely nagyban megkönnyítené az itt élők mindennapjait.

Úgy vélem hogyha ezek az ötletek vagy ezeknek egy része megvalósulna, akkor a város jelenlegi dobogó központja mellett létrejönne egy másik fő útőér és ezáltal arányosabb lenne az ellátottság a város Rábától nyugatra és keletre eső területei között. A fent említett ötletek mellett úgy gondolom van még néhány olyan, ami mellett nem mehetünk el. Ilyen például egy játszótér kialakítása. Az alsó városrészen élők számára a legközelebbi nagyobb játszótér a Várkertben, valamint a Ligetben található és jó pár családnak ez bizony közel egy kilométeres sétát jelent, ami sokszor a picikkel együtt nehéz és időigényes. Ezért lenne jó, ha a mostani kaszagyár területén kiépítenek egy mai modern játszóteret, amely ötvözi szüleink gyerekkorát a hagyományos játékszerekkel, mint például hinta, csúszda, mérleghinta és a mai modern játszótéri elemekkel, mint például mászófal és kötélpálya. Bizonyosan minden család hálás szívvel gondolna a tervezőkre. Szomszédságában egy árnyas park tervezete is felvetődhetne, hisz a picik mellett gondolnunk kell idősebb embertársainkra is, akik lehet, hogy csak annyira vágnak, hogy egy meleg nyári estén sétáljanak a Rába-parton, majd a part közelében található parkban leüljenek egy padra egy jó ismerőssel és könnyedén beszélgessenek családjairól és az aktuális problémákról vagy jó dolgokról. Emellett az idősek számára jó lenne egy olyan közösségi tér létrehozása, akár mondjuk a könyvtár épületéhez kapcsolva, ahol különböző estéket szervezhetnek számukra, jókedvűen kártyázhatnak, működhetnének a különböző nyugdíjas klubok és lehetne színhelye baráti beszélgetéseknek.

Mivel az eddigiekben szó esett már úgy gondolom minden korosztályról, ezért essen most szó a családi kedvencekről is. Talán a város egyik hiányosságának mondható, hogy több nagyobb várossal szemben a miénkben eddig még nem létesítettek egy kiépített kutyafuttatót. A gazdik

is jó szívvel fogadnák, ha kis kedvenceiket egy korlátozott területen belül szabadon engedhetnék, tudva, hogy onnan nem tudnak elfutni és egy korlátozott területen belül kielégíthetik napi mozgásigényüket.

Összegzés

A Kaszagyár területének logikus kihasználása egy nagyon sokrétű és bonyolult projekt lesz. Rengeteg ember jobbnál jobb ötletére lesz szükség ahhoz, hogy ezt a hatalmas területet maximálisan és kreatívan ki lehessen használni úgy, hogy szolgálja a városban élőket, illetve a városba idelátogatókat. Bízom benne, hogy a pályázati munkám által valamilyen szinten én is hozzá tudok járulni ahhoz, hogy az ötletek szélesebb palettáját lehessen megmutatni a döntéshozó bizottságnak. A projekt során olyan emberek véleményét kell kikérni, akik idevalósiak, ide köti őket a szívük, hisz ők tudják, hogy ez értük fog készülni és őket fogja szolgálni, hogy egy jobb és szebb környezetben élhessenek ők is, valamint az utánuk következő nemzedékek is.

Szentgotthárd, 2022. december 29.

Lang Márk
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Savaria Egyetemi Központ
Magyar-történelem szak

Segédletek:

Csuk Ferenc: A szentgotthárdi kaszagyár története, 1977

Szentgotthárdi Honismereti Klub honlapja